

TO STATSVIDENSKABELIGE DOKTORDISPUTATSER.

I.

A. HOWARD GRØN: Bidrag til den almindelige Skovøkonomis Teori. (Kbhvn. 1930. Levin og Munksgaard. 630 S.)

Dr. Howard Grøns Afhandling er økonomisk Politik, d. v. s. økonomisk Teori, anvendt paa en konkret Virkelighed, hvor teknisk og politisk Viden skal møde den økonomiske Bedømmelse. Prof. Oppermann har sagt god for Tekniken, jeg vil sige god for Økonomien m. H. t. hvilken der baade reelt og formelt er en Mængde vellykkede Theser. Naar Forf. siger, at m. H. t. Fremtiden er vi kun skønnende, og derfor tager Forbehold overfor Nutidsdom om Fremtiden, burde han have understreget, at man m. H. t. Raastoffer ikke kan overlade Bedømmelsen til en almindelig Forretningskalkule, der diskonterer Fremtidsværdien, men bør lægge Generationers lange Maalestok til Grund; det gælder ikke blot Træ, men f. Ex. ogsaa Mineralier. De Stater, der har Olie — eller andre Raastoflejer, vilde gøre sig selv og Verden en Tjeneste ved gennem en Skat i Forhold til Udvindingen at gennemtvinge en højere Pris og dermed Spar-somhed med knappe Goder.

Det er godt sagt, at man skal sammenligne Produktionsomkostningerne ikke blot med privatøkonomisk Fordel, men ogsaa med de samfundsmæssige, positive eller negative, Sidevirkninger. I Modsætning til mange Økonomer forveksler han ikke Tiden som Betingelse med Tiden som Aarsag; det er ikke Tiden, men Naturens Kræfter, der frembringer Ved. I dette Sammenhæng maa understreges hans ganske udmærkede Forstaaelse af den successivt simultane Produktionsproces.

I Omtalen af Ved- og Tømmerpriser viser han, at han forstaar Læren om de afledede Priser. Paavisende hvorfor Cassel har Uret i sin Paastand om, at engelske Vedpriser faldt fra 1870 til 1913, advarer han imod en Fejl, Ikke-Statistikere ofte begaar, nemlig ikke at lægge Mærke til, om samme Kategori paa forskellige Tider ogsaa har samme Indhold. Det Træ, Stati-

TO STATSVIDENSKABELIGE DOKTORDISPUTATSER.

I.

A. HOWARD GRØN: Bidrag til den almindelige Skovøkonomis Teori. (Kbhvn. 1930. Levin og Munksgaard. 630 S.)

Dr. Howard Grøns Afhandling er økonomisk Politik, d. v. s. økonomisk Teori, anvendt paa en konkret Virkelighed, hvor teknisk og politisk Viden skal møde den økonomiske Bedømmelse. Prof. Oppermann har sagt god for Tekniken, jeg vil sige god for Økonomien m. H. t. hvilken der baade reelt og formelt er en Mængde vellykkede Theser. Naar Forf. siger, at m. H. t. Fremtiden er vi kun skønnende, og derfor tager Forbehold overfor Nutidsdom om Fremtiden, burde han have understreget, at man m. H. t. Raastoffer ikke kan overlade Bedømmelsen til en almindelig Forretningskalkule, der diskonterer Fremtidsværdien, men bør lægge Generationers lange Maalestok til Grund; det gælder ikke blot Træ, men f. Ex. ogsaa Mineralier. De Stater, der har Olie — eller andre Raastoflejer, vilde gøre sig selv og Verden en Tjeneste ved gennem en Skat i Forhold til Udvindingen at gennemtvinge en højere Pris og dermed Spar-somhed med knappe Goder.

Det er godt sagt, at man skal sammenligne Produktionsomkostningerne ikke blot med privatøkonomisk Fordel, men ogsaa med de samfundsmæssige, positive eller negative, Sidevirkninger. I Modsætning til mange Økonomer forveksler han ikke Tiden som Betingelse med Tiden som Aarsag; det er ikke Tiden, men Naturens Kræfter, der frembringer Ved. I dette Sammenhæng maa understreges hans ganske udmærkede Forstaaelse af den successivt simultane Produktionsproces.

I Omtalen af Ved- og Tømmerpriser viser han, at han forstaar Læren om de afledede Priser. Paavisende hvorfor Cassel har Uret i sin Paastand om, at engelske Vedpriser faldt fra 1870 til 1913, advarer han imod en Fejl, Ikke-Statistikere ofte begaar, nemlig ikke at lægge Mærke til, om samme Kategori paa forskellige Tider ogsaa har samme Indhold. Det Træ, Stati-

stikken behandler i 1870, er mere bearbejdet end det, 1913 Statistikken behandler. Det er udmærket set, at i et rationelt drevet Skovbrug er de unge Træer Mellemprodukter, ikke blot i den Forstand, at de repræsenterer et tidligere Trin, men ogsaa i den, at de er Produktionsmidler til Skabelse af mere Ved.

Forf. tager Afstand fra Dogmet om varende Prisstigning for Skovprodukter; her maa jeg advare mod at slutte ret meget fra Priserne mellem 1915 og 1930. Lejet for de relative Priser er i Uorden, og der er Disharmoni overalt; under Forudsætning af konstante Skovningsudgifter tror jeg paa Dogmet, men selvfølgelig vil det, at Papiret æder saa meget Træ, kunne neutraliseres, hvis Jernet tager Træets Plads i Husbygning.

Naar Forf. vender sig imod Produktionslovene for Trævegetationen, er han en maaske for slavisk Elev af Økonomerne; hans Tabeller Nr. 38 og 39 er frit konstruerede; han har Lov til at opstille postulerede Tal som Exempel, men der er ingen reel Forbindelse mellem de to Tabeller, om end han postulerer den. En lang, rigtig, men selvfølgelig og derfor unødvendig Udvikling om, naar man staar sig ved at stanse Væksten og hugge, kunde være udtrykt ved en Sætning om, at man hugger, naar Aarenes Gennemsnitsudbytte er paa Maximum; saa kunde han have sparet sig Undersøgelsen af, hvor Kurverne for Grænseudbyttet og Gennemsnitsudbyttet skærer hinanden. Det er positivt galt at paastaa, at det at Produktionsprocessen afbrydes, inden den gaar i Staa af sig selv, ikke er nogen Forkortelse af Produktionstiden; den samme Produktionsmængde frembringes virkelig paa kortere Tid. Hvis det er saa, at i de første 10 Aar fremvoxer 100 Rummeter, i de følgende 10 Aar 60 og de sidste 10 Aar 40, saa tager det 30 Aar at frembringe 200 Rummeter, men kun 20 Aar, hvis man afbryder Væxtperioden efter det 10de Aar og saa begynde forfra.

Forf.s Hang til Overflødigheder viser sig i, hvad han siger om Skovenes Opbygning og de dertil hørende Diagrammer, det er rigtigt, men selvfølgelig.

Jeg kan godt rose Forf.s Forsøg paa at sammenligne Efterspørgselskurven for Ved med Kurven for Næringsmidler, men han overbeviser mig ikke om, at Kurverne er, som han tegner dem. Hvad han siger om Mødet mellem Efterspørgslen og Udbudet skæmmes af, at han ikke i Fig. 30 og 31 samler Udbudskurverne for henholdsvis Naturskovens og Kunstskovens Ved til en fælles Kurve og saa finder Skæringspunktet. Havde han taget de Talrækker, Kurverne implicerer, vilde han strax have set, hvorledes den fælles Udbudskurve skulde være konstrueret.

Paa pag. 386—400 og 530—44 opstiller Forf. det forsømte Problem, om hvorledes de forskellige Afgrøder økonomisk kæmper om samme Jord, saasom Træ og Korn, Korn og Græs, Rug og Hvede. Forf. forstaar, at de forskellige Arter har forskellige Dyrkningsgrænser, og han viser, hvorledes Jorderne fordeles over Afgrøderne paa givne Bestemmelser. Prof. Warming har med Rette gjort opmærksom paa den absurde Maade, hvorpaa Forf. har valgt sine Talexempler m. H. t. Afgrødernes Udbytte, Tal, der strider mod de faktiske Forhold; det er vel ligegyldigt for Bevisførelsen, men Talexempler maa ikke være helt urimelige.

Under Jordrenteproblemets Behandling viser det sig, at Forf.s Forstudium her kunde have været grundigere. Iøvrigt er det efter mit Skøn umuligt at finde en Skovs Jordrente. Jordrenten er = Skovens Værdi $\div$ Træbestanden $\div$ Udgifterne til Rydning og Nybehandling for at gøre Jorden til Agermark, og Træbestanden er = Veddets Pris $\div$ Hugningsudgifterne. Hvis Forf. har Ret i, at Rydningen koster 700 Kr. pr. Td. Land, vil megen Skov ingen Jordrente have. Forf. skulde have undersøgt, hvad Følgen er af en høj Afgift paa Grundværdien, beregnet som i Danmark til 60 % og i som i Sverige til 20 % af Skovens Værdi, en høj Vurderingsprocent vil ligesom en høj Skatteprocent formentlig føre til Afskovning.

Forf. gaar over til at udregne Udgifterne ved Vedproduktionen; jeg mener, i Tilslutning til ovenstaaende, at det m. H. t. staaende Skov er urigtigt at medregne i disse en endog accu-muleret Jordrente; dette bør kun ske, naar der er Tale om at frembringe Træ paa Agerjord, der skal omdannes til Skov. Ellers bør man kun regne med Renter af Træbestanden.

I Læren om Skovvurdering sonder Forf. mellem en Række Værdier, hvoraf Reproduktionsværdien kun har Betydning, naar vi taler om ny Skovdannelse, og Kapitaliseringsværdien, naar der er Tale om Omsætning. Kapitaliseringsværdien sammenlignes med Likvidations- eller Afskovningsværdien, som er = Træforraadets Vedmasse $\div$ Hugststudgifterne $+$ Jordværdien $\div$ endelige Rydningsudgifter. Om det Tillæg, Skovherligheden incl. Jagt-retten giver Skovens Værdi skal beskattes, beror paa, om vi ved Formueskat tænker paa en Dobbeltbeskatning paa visse Indtægter eller Skat paa selve det at besidde; iøvrigt er der ikke mindre Grund til at beskatte det Værditillæg, Herligheden giver end det, som en skøn Beliggenhed giver en Ejendom.

Jeg er ked af, at Forf. forkaster det forstlige Rentedogme, der er nemlig mange Grunde til, at en Skovejer vil nøjes med mindre Rente. Naar jeg for en Skov, der forrenter 100,000 Kr.,

p. Gr. af Herligheden vil betale 120,000 Kr., mener jeg jo netop at faa Rente af de 20,000 igennem Herlighedens Udnyttelse, altsaa i Naturalieform. Iøvrigt er der skjulte Reserver i Skov, Mulighed for bedre Drift, bedre Sortering og Tørring o. s. v.; jeg maa protestere imod, at stor Prioritering er værdifuld ved at faa Ejeren til at anstrænge sig; kan man ikke med samme Ret sige, at stærkt prioriteret Mand rovdriver sin Ejendom? Forf.s stærke Begejstring for Bogholderi faar mig til at sige, at jeg foretrækker en Bonde paa sin Mark for en Bonde paa sit Kontor. Det er den sidste, der først ryger af Pinden.

Jeg er ked af Forf.s Had til Bøge. Prof. Oppermann har bemærket, at han sammenligner slette Bøge — med gode Gran-skove; er vore Bøgeskoves Ved-Udbytte ikke femdoblet fra 1870 til 1914?

Forf. stiller sig ganske afvisende m. H. t. Skovenes Nytte-virkning for Klima, Fugtighed og Nedbør. Har Afskovning ikke mange Steder ført til Ørkendannelse ved at sætte Misforhold mellem Varme og Fugtighedsgrad? Et andet Sted citerer han da ogsaa Chateaubriands: „Først Skov, saa Mennesker, saa Ørken“.

Der er mange Vidtløftigheder og Gentagelser i dette Arbejde; de fleste af de til med grafisk dublerede Tabeller er ikke nødvendige og mange Udregninger overflødige f. Ex. de om Svel-lers Imprægnering, hvor mange Sider kunde erstattes ved en enkelt Sætning om, at Valg af Imprægnering afhænger af Ved-prisen, Lægge- og Skæringsudgifterne og Imprægneringsudgiften. Ligeledes kunde et helt Afsnit om Vedforbrugets Fremtid paa de forskellige Steder, indskrænkes til Kapitlets Slutningbemærkning. Endelig beviser det store Tabelmateriale over Skovfordelingen, Befolkningstilvæksten og Indkomsttilvæksten i de forskellige Amter intet. Jernbaneanlæggene i Midtjylland og tekniske Fremskridt, der særligt kommer de svage Jorder til Gode, er tilstrækkelig Forklaring paa Befolkningstilvæksten. Mange af Forf.s Formler tjener kun til at røbe, at Forf. kan Algebra, hvad ingen har tvivlet om. Kap. 19 og 20 om Skønhed og Hygiejne kunde være sagt i tre Linier.

Bogen indeholder ogsaa noget historisk Materiale, hvorom kan citeres, hvad der for 120 Aar blev sagt om Danmarks Forsvar: For lidt til Formaålet for meget for Evnen.

Mange vil saaledes savne en Paavisning af den Betydning, Skovene havde for Frederik II's og Christian IV's Flaadebygning eller Værdien af den Oldengæld, Forf. rigeligt omtaler, eller, at den danske Bondes store Hestebestand var betinget af Retten til Græsning i Skovene, eller at det ikke blot var Bonden,

men ogsaa en Række Købstæder, der havde Ret til at hugge og græsse i kgl. Skov. Andre vil savne Omtale af Grams Taxation af Statsskovene i 1762, eller m. H. t. Fredskovsforordningen af 1805 den analoge Statsskovsforordningen af 1781 og den supplerende Lov af 1809.

Forf.s Hovedfejl er en Systematisering, der vidner om en Art Samlermani; Systematisering er til en vis Grad nødvendig; men Forf. driver den ud i Karrikaturen, og der er derfor Kapitler og Paragrafer, der kun er til for Overskriftens Skyld, og om hvilke man kan sige som Oscar Wilde siger om smukke Dammers Tale: De har intet at sige, men siger det charmerende. Forf. behersker Økonomens Nomenklatur, Methode og Problemstilling, hvad der er forunderligt i Betragtning af hans ringe litterære Ballast paa dette Omraade, og han fører Beviset for, at man af en vellæst Bog kan vinde mere Forstaaelse end af mange løst læste. Selvfølgelig er der Steder, hvor han gaar i Vandet, som naar han taler om „sidste Doses Grænseudbytte“, det hedder sidste Doses Udbytte eller Forraadets Grænseudbytte. Han forstaar udmærket Forskellen mellem Real- og Privatkapital, men begaar en Misforstaaelse ved at identificere den sidste med Clarks „abstrakte Kapital“, en Fiktion, vi Økonomer opstiller for at faa et fælles Maal for Realkapitalen uden Hensyn til den Form, hvori den optræder.

Forf. kan og anvender Prislæren og Samfundsbeskrivelsen saa godt som nogen professionel Økonom, og Afhandlingen giver Forf. fuld Berettigelse til baade overfor sig selv og andre at anvende sin Tid paa økonomiske Problemer, og andet og mere giver vor Doktorgrad ikke, dette er in casu allerede meget, naar Forf. er en Mand fra et helt andet Videnskabsomraade. Bogen er Led i et Værk, hvis næste Afsnit er Skovens Driftsøkonomi. Det vil være ønskeligt, om Forf. vil begrænse sig og undgaa Gentagelser og unyttige Tabeller; thi vel er Papiret taalmodigt, men Læserne er det ikke. Og Forf. har saa meget paa Hjerte, at det vilde være uheldigt, om Læseren for tidligt blev træt.

Dr. L. V. Birck.

II.

MARIUS CHRISTOFFERSEN: *Rutefart som mellemfolkeligt Problem*. Hertz' Bogtrykkeri 1931. 264 S.

Forfatteren opstiller følgende Teses: a) Rational Rutefart udelukker Frikonkurrence, b) Subvention er fornuftstridig, c) Besejlingens Regelmæssighed er ikke det karakteristiske ved